

Selfie zdola zdůrazňují naši dominanci, shora sociální inteligenci

Petr Gal

Psychologický ústav FF MU, Brno

gal@mail.muni.cz

Floridští psychologové zjistili, že pokud při fotografování selfie zvolíme správný úhel fotoaparátu, ovlivníme to, jak nás ostatní budou vnímat. Můžeme pak působit mnohem dominantněji nebo submisivněji. Letošní studie ukázala, že při pořizování selfie zvyšujeme svou atraktivitu pomocí stejných strategií jako lidé před tisíci lety.

Floridian psychologists found that if we choose the correct angle of the camera when we are taking a photo, we will influence how others will perceive us. We can be perceived much more dominantly or submissively. This year's study showed that we are increasing our attractiveness in making selfies by using the same strategies as humans thousands of years ago.

Klíčová slova: *selfie, fotografie, dominance, submise, atraktivita, evoluční psychologie*

Key words: *selfie, photo, prepotency, submission, attractiveness, evolutionary psychology*

Začněme historkou z března 2005. Poté, co prezident George W. Bush uspořádal tiskovou konferenci se svým mexickým protějškem Vicentem Foxem, si američtí novináři všimli, že na fotografiích ze schůzky něco neseďí. U řečnických pultů jsou oba muži stejně vysokí. Jakmile si ale podají ruku, Fox Bushe viditelně převyšuje. Důvod magazíny vzápětí jednoduše vysvětlily: Americký prezident stál celou dobu na stoličce.

Bush byl nepopiratelně hlavou nejmocnějšího státu světa. Co je tedy špatného na tom, pokud ho Fox převyšuje? Proč chtěl na fotografiích zkreslit svou výšku? Nejspíše za tím stály stejné důvody jako ty, s nimiž nevědomě pořizujeme své vlastní fotografie.

Touha po velikosti

V přírodě totiž zvířata běžně vyjadřují dominanci a submisi pomocí relativní velikosti (Lorenz, 1993). Dělá to i váš pes, který se zvedne, aby zastrašil sousedovu kočku. Stejný pes, který se před vámi skloní a podá vám packu, když přijdete domů z práce.

Lidé si stejně jako mnozí jiní živočichové spojují velikost s dominancí a podřízením. Kněz stojí u oltáře před klečícími věřícími. Přednášející stojí před sedícím publikem. A král sedí na vyvýšeném trůně před poddanými. Tyto praktiky vyjadřující, kdo je v dané situaci šéfem, vznikly dávno. Máme ale i moderní rituál, jímž se snažíme na druhé udělat dojem svou výškou - selfie!

Jak zařídit, abychom na selfie vypadali větší? Pokud fotoaparát držíte rovně, získáte snímek, který přesně ukazuje, jak vypadáte. Ale co když přístroj přesunete nad nebo pod úroveň obličeje? Při selfie shora vypadají tvář a oči větší, takže se zdáte menší a mladší. Fotografováním zespodu zase zdůrazníte svou čelist a působíte vyšší a dominantnější.

Selfie zbraní v boji o partnery

Anastasia Makhanová a její kolegyně z Floridské univerzity letos testovali hypotézu, že lidé budou manipulovat s úhlem, z něhož se fotí, pokud budou chtít svou selfie udělat dobrý dojem

(Makhanova, McNulty, & Maner, 2017). Domněnku odvodili z evolučních teorií intersexuální a intrasexuální soutěže o partnery (Buss, 1989).

Jak taková „soutěž“ vypadá, si můžeme ukázat na jednoduchém příkladu. Představme si 2 páry: Martina a Martinu, Jana a Janu. Aby zvýšili svou atraktivitu u opačného pohlaví, využívají různé strategie: Martin chodí do posilovny, aby ukázal, že je silný, Jan hodně pracuje, aby zdůraznil, že je výkonný. Oba ukazují, že se dovedou postarat o partnerku. Martina a Jana se zase chlubí svou krásou a mladostí, aby upoutaly pozornost mužů.

Současně však stejná pohlaví soutěží mezi sebou. Muži se snaží být silnější než ostatní, aby přitahovali atraktivnější ženy. Bussova teorie totiž tvrdí, že ženy jsou častěji přitahovány k mužům, kteří ovládají ostatní muže. Zároveň ale tyto ženy očekávají, že titíž muži podporují své manželky. Podobně si snaží svou pozici získat ženy: Spoléhají ovšem spíše na sociální vliv, než na fyzickou velikost nebo sílu.

Makhanová a její kolegové předpokládali, že lidé manipulují s úhlem snímání selfie v závislosti na tom, o jaké publikum mají zájem. Nejprve zkoumali autoportréty zveřejněné muži a ženami na seznamkách a na profesních sítích. Domnívali se, že seznamky souvisí s intersexuální přitažlivostí a profesní sítě naopak s intrasexuální konkurencí.

Výzkumníci stanovili následující hypotézy:

Muži

- 1.) Fotí selfie zespodu, pokud jejich publikem budou převážně jiní muži (zdůraznění dominance)
- 2.) Fotí selfie napřímo, pokud jejich publikem budou převážně ženy (zdůraznění podpory)

Ženy

- 1.) Fotí selfie shora, pokud jejich publikem budou převážně muži (zdůraznění submise)
- 2.) Fotí selfie napřímo, pokud jejich publikem budou převážně jiné ženy (zdůraznění podpory)

Pozorování snímků na webech tyto hypotézy potvrdilo. Vědci ale chtěli ověřit, zda mohou s proměnnými experimentovat. V univerzitním kampusu oslovili několik studentů, dali jim fotoaparát a požádali je, aby udělali selfie. Polovině z nich řekli, že snímek ukáže lidem stejného pohlaví, polovině, že fotografii uvidí opačné pohlaví. Výsledky opět potvrdily hypotézy, že lidé manipulují s fotoaparátem, aby vytvořili dominantní či submisivní snímky.

Skutečně ale úhel fotoaparátu ovlivňuje i naše vnímání? Účastníci výzkumu sledovali 3 různé snímky mužů a žen: Pořízené shora, zpřima a zezdola. Hodnotili je charakteristikami souvisejícími s dominancí i submisí, popisovali také atraktivitu a další fyzické vlastnosti každé vyfotografované osoby. Muži byli vnímáni jako vyšší, dominantnější a atraktivnější, pokud byli snímáni zespodu. Ženy naopak působily jako mladší, poslušnější a atraktivnější na fotografiích shora (Makhanova, McNulty, & Maner, 2017).

V pravěku jako dnes

Výzkum ukázal, že nejenom upravujeme naši vnímanou výšku, ale také, že úhel fotoaparátu ovlivňuje naše mínění o lidech na snímcích. To zřejmě vědomě i nevědomě využíváme, když chceme zapůsobit na druhé. Motivy našeho jednání se podle evoluční psychologie od pravěku příliš nezměnily. Nástroje k jejich dosažení však ano. Proto nepůsobíme na druhé tím, kolik zvířat jsme dnes ulovili, ale prezentujeme své úspěchy třeba na sociálních sítích.

Co si z výzkumu odvést? Přímo se nabízí doporučit několik rad jako vystřižených z koučinkové příručky: Pokud jste muž a snažíte profesně zapůsobit na ostatní muže, pořizujte svá selfie zespodu. Zdůrazníte tím vaši nadvládu. Ženy budou patrně nejvíce přitahovat snímky zpřima, které působí podporujícím dojmem. Pokud se jako žena snažíte profesně zapůsobit na jiné ženy, vyfoťte se napřímo. Dost možná tím ukážete vaši sociální inteligenci. Pro muže budete nejatraktivnější seshora.

Podle výsledků jarního výzkumu bychom tedy měli stále stereotypně považovat za atraktivnější dominantní muže a submisivní ženy. Což ovšem neznamená, že jsme bezmocní pěšáci naší evoluční minulosti. Spíše to ukazuje, že pokud pochopíme, jak tato dynamika funguje, získáváme nad ní moc a dokážeme ji využít.

Zdroje:

Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures [Online]. *Behavioral And Brain Sciences*, 12(01), 1-. <https://doi.org/10.1017/S0140525X00023992>

Lorenz, K. (1993). *Základy etologie: Srovnávací výzkum chování*. Praha: Academia.

Makhanova, A., McNulty, J. K., & Maner, J. K. (2017). Relative Physical Position as an Impression-Management Strategy: Sex Differences in Its Use and Implications [Online]. *Psychological Science*, 28(5), 567-577. <https://doi.org/10.1177/0956797616688885>

Autor obrázku:

<https://georgewebush-whitehouse.archives.gov>

<https://goodsph.wordpress.com/2015/05/07/5-best-selfie-smartphones-2015/>